

بسم الله الرحمن الرحيم

عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه امروز

سیده زهرا سادات اشکور^۱

چکیده

یکی از بناهای پر اهمیت اجتماع، ازدواج و تشکیل خانواده است، انسان موجودی اجتماعی است که بیش از هر چیز به خانواده نیاز دارد. ازدواج و تشکیل خانواده یکی از حساس ترین تصمیمات دوران زندگی است که از این طریق پاسخگویی به دسته ای از نیازهای فطری و ضروری صورت می گیرد. ازدواج پیمان مقدسی است که بر قراری آن براساس مقررات، آداب و رسوم، تشریفات، سنت ها و قوانین خاص شرعی و عرفی صورت می گیرد. اما امروزه نسبت به گذشته ازدواج بسیار کاهش پیدا کرده است که مهم ترین موانع ازدواج را می توان عوامل فرهنگی دانست. هدف از این نوشتار، بررسی عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه امروز است که به روش توصیفی گردآوری شده است و مطالب با استفاده از مرور مقالات درپایگاه های معتبر، سایت های معتبر و کتاب ها جمع آوری شده است. این نتیجه حاصل شده که عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه امروز می تواند تاثیر رسانه ها و ماهواره ها، افزایش روابط نامشروع، از بین رفتن نگاه مقدس به ازدواج، و سواس بیش از حد در انتخاب همسر، عدم همراهی خانواده، پررنگ شدن روحیه فردگرایی، کمال گرایی و تنوع طلبی و نفوذ گرایشات تساوی خواهانه میان دختران و تمایل به داشتن تحصیلات بالا باشد.

کلمات کلیدی: عوامل، فرهنگی، کاهش، ازدواج

^۱ - طلبه سطح ۲، مدرسه علمیه شهید مطهری، تنکابن.

مقدمه

ازدواج یکی از مهم ترین رویدادهای زندگی است که می تواند ارتباط معنوی و عمیق بین دونفر ایجاد کند . همسرگزینی اصلی ترین خشتی است که در جهت بنای مبارک یک زندگی مشترک نهاده می شود. اگر به جایگاه خانواده درپیش رفت و تعالی و یا انحطاط یک جامعه بیندیشیم، اهمیت بنا نهادن این خشت آشکار خواهد شد. ازدواج در اصل امری ساده ، بی تکلف و بدون تشریفات است ؛ اما متأسفانه امروزه این سنت از مسیر سهل خود خارج شده است و میانگین سن ازدواج بالا رفته است . عواملی سبب شده تا ازدواج در جامعه امروز این اندازه دشوار شود . عمده ترین عامل کاهش ازدواج در جامعه ، عوامل فرهنگی است . یکی از این عوامل فرهنگی، رواج ازدواج سفید است. در کشورهای غربی افراد برای رفع نیازهای جنسی به نهادهایی که این خدمات را ارائه می دهند، مراجعه می کنند که این مساله منجر به ایجاد خانواده های سفید شده است . در جامعه مانیز قطعاً ازدواج سفید رواج پیدا کرده است و اولین فردی که این مساله را گوشزد کرد مسئول وقت دفتر نهاد معظم رهبری بود. از دیگر عوامل فرهنگی می توان تغییر سبک زندگی را نام برد . در دهه های اخیر، تحولات جدی در الگوی مصرف ، نوع پوشاک ، مسکن ، افزایش سطح انتظارات و توقعات و ... بستر مناسبی برای تغییر سبک زندگی اسلامی جامعه ما فراهم آورده است . برخی جوانان براین باورند که ازدواج موجب ایجاد محدودیت در بسیاری از خواسته ها و نیازهای آنان می شود . از این رو ترجیح می دهند، به شکل مجرد و آزاد زندگی کنند.

دشمنان ایران از سال های قبل ، جنگ نرم را شروع کرده اند و از اهداف این جنگ از بین بردن بنیان خانواده ، کاهش ازدواج ، افزایش بی بندوباری و فساد و از بین بردن ارزش های مقدس دینی می باشد در گذشته ازدواج به آسانی صورت می گرفت و مشکلات زیادی که اکنون هست در گذشته نبوده است . دشمن به گونه ای کار کرده که ازدواج امروزه بسیار کاهش پیدا کرده و از دغدغه های اساسی این روزهای دختران و پسران ازدواج می باشد . امروزه رسانه های بیگانه فرهنگ تجرد را تشویق و تبلیغ می کنند . ماهواره ها در این زمینه بسیار موثر هستند و خیلی در رفتار مردم تاثیر گذاشته است و از طریق ارائه ی الگوهای نادرست ، سبک زندگی را تغییر داده است و سبب شده روابط نامشروع افزایش و ازدواج کاهش یابد و به دختران اینگونه القا شده که ازدواج در سنین پایین بی عقلی هست و سن ازدواج را بالا برده اند . تاثیر عوامل فرهنگی سبب شده خیلی ها این عقیده را داشته باشند که ازدواج برای آن ها در زمینه های مختلف محدودیت و درد سر ایجاد می کند به گونه ای که خیلی ها زندگی مستقل را ترجیح می دهند.

درباره عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه ی امروز مقالات و کتاب هایی نگارش شده است و مصاحبه های گونا گونی توسط اساتید فن و روانشناسان انجام شده است که یکی از بهترین کتاب ها، کتاب بررسی وضعیت ابعاد فرهنگی و اجتماعی خانواده در ایران از حجه بی بی رازقی نصر آباد است که در قسمتی از این کتاب به بررسی نگرش افراد در مورد ازدواج و طلاق ، محدودیت ها و موانع ازدواج بحث شده است. همچنین

یکی از مقاله های مهم، نوشته مجتبی عطار زاده با عنوان چالش خانواده در ایران معاصر؛ بازخوانی عوامل فرهنگی موثر در کاهش ازدواج می باشد که این پژوهش با هدف بررسی چالش های فرهنگی فراروی نهاد خانواده در ایران و به منظور پاسخ به چرایی کاهش اهتمام جوانان ایرانی به تشکیل خانواده پرداخته است. هم چنین کتاب علل گسترش پدیده انحرافی ازدواج سفید در کلان شهر تهران از حسین تاجیک که نویسنده در این کتاب بیان می کند ازدواج تنها راه مشروع رابطه ی جنسی در ایران است اکنون این راه، موانع بسیاری دارد و ورود رسانه های ارتباط جهانی مانند ماهواره و اینترنت در ایران سبک های زندگی متفاوتی را آفریده است و ارزش های متنوعی را شکل داده است و روابط نامشروع قبل از ازدواج افزایش پیدا کرده است و این عوامل باعث شده ازدواج کاهش یابد. محققان یاد شده قدم موثری در خصوص این موضوع برداشته اند و تا حدودی نیاز پژوهشی کشور را بر طرف نموده اند اما محقق در خصوص عنوان عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه امروز، به مقاله و کتابی دست پیدا نکرد البته شاید نوشته شده باشد ولی محقق نتوانست آن را پیدا کند بنا براین پژوهش حاضر در پی آن است که به این سوال اساسی که عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه کدام است پاسخ دهد. در این مقاله به صورت جداگانه به بررسی این عوامل می پردازیم.

۱- عوامل فرهنگی

عوامل فرهنگی سبب کاهش ازدواج در جامعه امروز شده است. گرچه کشور ما از فرهنگ غنی و کامل اسلامی برخوردار است، ولی به دلایلی چون نفوذ فرهنگ بیگانه و مانند آن، این فرهنگ کم رنگ شده و سفارش های اکید اسلام به تعجیل در ازدواج و کراهت از تاخیر آن، تا حدودی بین جوانان به فراموشی سپرده شده است. جوان ایرانی که در گذشته مهم ترین برنامه او در اولین فرصت ازدواج و تشکیل زندگی بود، امروزه دیگر چنین عقیده ای ندارد.

۱-۱- تاثیر رسانه ها و ماهواره

یکی از مهم ترین موانع فرهنگی کاهش ازدواج تاثیر رسانه و ماهواره می باشد. با ترویج فرهنگ بیگانه از طریق رسانه های ماهواره ای و شبکه های اجتماعی اینترنتی، سبب تغییراتی در سبک زندگی مردم شده است. تغییر در الگوی مصرف، نوع پوشاک، مسکن، افزایش سطح انتظارات و توقعات خانواده ها و ... نمونه ای از این تغییرات می باشد. این سبک زندگی، غربی والگو گرفته از ماهواره ها و شبکه های اجتماعی است.^۱ برخی از رسانه ها ممکن است تصاویری منفی از ازدواج، مانند خیانت، اختلافات شدید، ناکامی ها را بیشتر نمایش دهند که می تواند نگرش منفی نسبت به ازدواج را تقویت کند و سبب شود خیلی ها بترسند و ازدواج نکنند.^۲ متأسفانه در سال های اخیر در کشور ما، نرخ ازدواج سیر نزولی داشته است. بسیاری از جوانان خصوصاً پسران شوق و رغبتی برای ازدواج نداشته و ترجیح می دهند، نیازهای جنسی و عاطفی خود را از راه های دیگر، به ویژه از راه پرست زدن

۱- آتشین صدف، عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تاخیر در ازدواج، ۲ خرداد ۱۴۰۰

۲- رسانه های اجتماعی چطور روی ازدواج تاثیر منفی دارند، ۲۲ خرداد ۱۴۰۳

ها، دوستی ها و روابط مجازی در شبکه های اجتماعی تامین کنند . وقتی ازدواج جوانان کاهش یابد ، جوانان نمی توانند در وقت مناسب ، نیازهای خود را از راه صحیح تامین کنند . در چنین وضعیتی برخی از جوانان ، فضای مجازی را طریق مناسب و آسانی برای تامین نیازهای عاطفی و جنسی خود تلقی کرده و به این فضا به عنوان مسکنی برای کاهش رنج ها و فشارهای ناشی از نیازها روی می آورند. بدیهی است که ارتباط های مجازی ، تنها در قالب مسکن های کوتاه مدت و کم اثر عمل کرده و هرگز نیازهای عمیق و انسانی جوانان را به خوبی و کمال تامین نمی کند ؛ بلکه حتی ارضای صحیح آن را هم به تاخیر انداخته و منحرف می کند . هنگامی که برانگیختن های مکرر و متراکم ، به ارضای کامل و رضایت بخش ، منتهی نشود، سبب پیدایش افسردگی ، اضطراب ، ناامیدی و دلسردی شده و انگیزه های مثبت فرد را تحلیل می برد . این وضعیت آزاردهنده به طور حتم بر مسئله ازدواج و انگیزه همسرخواهی افراد تاثیر گذاشته و شوق ، امید و تلاش برای فراهم آوردن زمینه ها و لوازم آن را کاهش می دهد .

مقام معظم رهبری می فرمایند: عده ای فکر می کنند چون غربی ها از لحاظ علمی بر ما برتری دارند، پس ما باید فرهنگ ، عقاید ، آداب معاشرت ، آداب زندگی ، روابط اجتماعی و سیاسی ما را از آن ها بگیریم ؛ این اشتباه است اروپایی ها کارهای غلط و زشت بسیار دارند . چرا باید این کارها را از آن ها یاد بگیریم ؟^۱

رسانه ها باریختن قبح تنها زندگی کردن و تجرد ، باعث مجرد ماندن زنان مسلمان در سال های بیشتری از جوانی خود شده است حال با آنکه روایت داریم که رسول خدا (ص) فرمودند: بیشتر افراد اهل جهنم انسان های بی همسر هستند .^۲

رسانه ها و شبکه های مجازی بیگانه با حمایت بعضی از کشورها می خواهند سبک زندگی را در کشورهای اسلامی تغییر دهند . باز شدن درهای جهان با استفاده از اینترنت و دیگر اشکال رسانه موجب آشنایی با دیگر فرهنگ ها شده که گاه با فرهنگ ما تعارض دارند . امروزه بسیاری از روابط در رسانه های اجتماعی آغاز می شود و همه ی جنبه های زندگی ما ، به صورت آنلاین به اشتراک گذاشته می شود . شبکه های مجازی می توانند فرصت هایی برای افراد فراهم کنند ، تا درگیر معاشقه یا حتی خیانت عاطفی یا فیزیکی شوند. رسانه ها نقش کلیدی در شکل دهی به ارزش ها و باورها ، درباره ی ازدواج دارند. و متأسفانه امروزه با تبلیغات کشورهای غربی از طریق این شبکه ها سبب شده دید بسیاری از جوانان به ازدواج منفی شود و هنگامی که به آن ها می گویند که چرا ازدواج نمی کنید حرف هایی را در جواب می گویند که نشان می دهد شبکه های مجازی روی آن ها تاثیر گذاشته است و سبک زندگی آن ها را تغییر داده است . اغلب انسان ها علاقه مند به تشکیل خانواده هستند و تمایل به داشتن یک زندگی خوب همراه با همسر و فرزندان خود دارند. اما گاهی توانایی این کار را ندارند و در نتیجه سبک زندگی جایگزین را جستجو می کنند. گاهی وقتی از افراد سؤال می کنیم این گونه پاسخ می دهند که نمی توانیم به کسی برای یک عمر زندگی اعتماد کنیم بنابراین امیدی به ازدواج نداریم.

^۱ -بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانشجویان دانشگاه های لرستان و همدان ، ۱۳۸۳/۴/۱۷

^۲ - ابن بابویه قمی ، من لایحضر الفقیه ، جلد ۳، ص ۲۵۱

رسانه ها با نشان دادن خیانت بین همسران سبب شده آنان به کسی برای ازدواج اعتماد نکنند. رسانه ها زندگی مجردی را برای جوانان زیبا جلوه می دهد. افراد وقتی از زیبایی ها و لذت های داشتن یک خانواده محروم می شوند و سبک زندگی جایگزین را برای خود انتخاب می کنند، سعی دارند سبک زندگی غلط را با هر ابزاری که می توانند برای خود تزئین کنند تا احساس داشتن یک زندگی زیبا را به خود تلقین کنند. در حقیقت به جای رسیدن به یک زندگی زیبا، احساس داشتن آن را در خود به وجود می آورند، در حالی که در واقعیت از آن بی بهره هستند. این مسئله با گسترش امکانات هنری و تکنولوژی تا حدی تشدید شده که افراد به طور مداوم با این ابزارها زندگی خود را برای دیگران زیبا جلوه می دهند؛ اما فراموش می کنند که حقیقت زندگی آن ها از درون زیبا نیست و به نوعی هم خود و هم دیگران را فریب می دهند.

۲- افزایش روابط نامشروع

یکی از مهم ترین عوامل کاهش ازدواج در جامعه افزایش روابط نامشروع است. ازدواج سفید، نوعی جدید از ازدواج است که با فرهنگ ماغریبه بوده و مدتی است در خانواده ها بدون اطلاع آن ها رخنه کرده است. این نوع ازدواج کاملاً الگو برداری شده از جوامع غربی است و متأسفانه به ضرردختران ایرانی است و در اغلب موارد این دختران هستند که متضرر می شوند. اساساً نام این پدیده همبازی، ازدواج سفید یا هر عنوان دیگری که باشد، اهمیتی ندارد و آنچه مهم می نماید، این است که جامعه ایران این رویداد را که سوغات غرب بوده با آغوشی گرم پذیرفته و با سرعت بسیار در خود نهادینه کرده است.^۱ هر چند به اندازه کشورهای غربی نیست، اما امروزه دیگر رابطه جنسی قبل از ازدواج چیز عجیبی در ایران نیست و در برخی از دختران و پسران جوان دیده می شود. گزینه و بیولوژی اولین عاملی است که دوجنس را به سوی هم می کشد چرا که به رابطه عاطفی با جنس مخالف نیاز دارند. این رابطه عاطفی و نیاز به محبت، کشش جنسی را پررنگ تر می کند. کسی که بارها ارتباط نامشروع و ارزان را امتحان کرده، لازم نمی بیند که خود را به زحمت بیندازد و ازدواج کند. فقدان حریم میان زن و مرد و آزادی معاشرت های بی بند و بار، هیجان ها و التهاب های جنسی را فزونی می بخشد. گزینه جنسی، گزینه ای نیرومند است، هر چه بیشتر اطاعت شود، سرکش تر می شود؛ همچون آتشی که هر چه به آن بیشتر خوراک بدهند شعله و رتر می شود.

معاشرت های آزاد و بی حد و مرز در برخی خانواده ها زمینه بی بند و باری پسران و دختران را فراهم ساخته و ازدواج را به صورت یک تکلیف، وظیفه و محدودیت درآورده است. تفاوت جامعه ای که روابط جنسی را به محیط خانه محدود می کند، با اجتماعی که روابط آزاد در آن اجازه داده می شود این است که ازدواج

^۱ - ابهری، ازدواج سفید آمار ازدواج رسمی را کاهش داده است، ۱۸ آبان ۱۳۹۸

صورت خدمتکار دیگران در می آید و چون کار منزل بی مزد است، باید بدون توقع و پاداش کار کند.^۱ در پاسخ به فمینیست ها می توان گفت: اگر هر گونه استفاده مردان از زنان فی حدنفسه امری ناپسند و محکوم است، با تغییر الگوی کار این امر از بین نمی رود؛ چرا که مردان از کارهای مزدی زنان نیز سود وافی میبرند همچنین استفاده ای که زنان همواره از کار مزدی مردان دریافت کرده اند، جنبه دیگر مسئله است که در این تحلیل فمینیستی نادیده گرفته شده و این در واقع از تأثیر مستقیم ارزش داوری ها در دیدگاه های فمینیستی نشأت می گیرد. در دیدگاه اسلام خانواده افزون بر کارکردهای دیگرش، مکانی برای خدمات متقابل زن و شوهر از حیث معیشتی قلمداد میشود اسلام در همان حال که وظیفه تأمین معاش را از دوش زن برداشته و با الزام نفقه او بر شوهر، عملاً مردان را در خدمت زنان قرار داده، زنان شایسته را زنانی میداند که در رفع نیازهای معیشتی خانواده به شوهران خود یاری برسانند.^۲ بر حسب برخی روایات یاری رساندن زن به شوهر در امور دنیوی و اخروی به عنوان یکی از ویژگی های زنان شایسته مورد تأکید اولیای دین بوده است.^۳ البته هر گونه کمک اقتصادی زن حتی در شکل انجام کار خانگی منوط به میل و رضایت اوست و از نظر حقوقی هیچ اجباری متوجه وی نیست^۴، اما زنان با ایمان به منظور تحکیم نهاد مقدس خانواده همواره خود را از نظر اخلاقی به انجام کارهای خانگی متعهد ساخته اند و پاداش های معنوی فراوان این امر، از جمله معادل تلقی شدن اجر خدمات خانگی زن با اجر جهاد در راه خدا^۵، نیز در ترغیب آنان بسیار مؤثر بوده است. زندگی زناشویی حضرت علی (ع) و حضرت فاطمه (س) همراه با همکاری بود. در آغاز زندگی آنان نزد پیامبر رفتند و از او درخواست کردند تا کارهای خانه را میان شان قسمت کند. پیامبر کارهای بیرون از خانه را به علی سپرد و کارهای درون خانه را به فاطمه واگذار کرد.

فاطمه (س) میفرماید: ((هنگامی که رسول خدا ﷺ مرا از انجام کارهای مردانه معاف داشت فقط خدا میداند که چه اندازه خوشحال شدم.))^۶ از امام صادق روایت شده است: امیر مؤمنان همواره برای خانه هیزم فراهم میکرد و آب بر دوش میکشید و خانه را جارو میکرد و فاطمه آرد فراهم میساخت و خمیر می نمود و نان می پخت.^۷

۱۰- تمایل به داشتن تحصیلات بالا

تمایل به داشتن تحصیلات بالا، از عوامل کاهش ازدواج در جامعه امروز می باشد. با رواج فرهنگ مدرک گرایی، اکثر جوانان برای کسب اعتبار و منزلت اجتماعی و احراز شغل مناسب، آرزوی ورود به دانشگاه را در سر می پروراندند و از پذیرش مسوولیت زندگی و اقدام به ازدواج باز می ماندند. و اعتقاد دارند که نباید تا زمانی که درس

۱ - فرنچ، جنگ علیه زنان، ص ۳۰۵ و ۳۰۶

۲ - بستان، خانواده در اسلام، ص ۱۱۶

۳ - عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۱۴ و ۲۴

۴ - توضیح المسائل مراجع، ج ۲، ص ۴۰۷

۵ - سیوطی، الدر المنثور، ج ۲، ص ۱۵۳

۶ - مجلسی، بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۸۱

۷ - همان، ص ۵۱

شان تمام شده است ازدواج کنند تا به درسشان و رسیدن به هدفشان لطمه ای وارد نسازد در صورتی که بسیاری از زنان متأهل در حال ادامه تحصیل هستند و توانستند در کنار فرزند و همسر داری موفقیت هایی زیادی را در امر تحصیل به دست بیاورند؛ اما متأسفانه اینگونه فرهنگ سازی شده و در میان خانواده ها جا افتاده است که دختر و پسر برای اینکه در زمینه تحصیل موفقیت به دست بیاورند باید مجرد باشند و این معلوم است که تازمانی که جوانان ما بخواهند مدرک مورد نظرشان را بگیرند سنشان بالا می رود و این امر باعث کاهش ازدواج می شود. دختر نوجوان سرگرم کتاب و درس است و مادر اصول خانه داری و آشپزی را به او یاد نمی دهد و می گوید هنوز زود است که بخواهد این کارها را یاد بگیرد و در نتیجه دختران آمادگی شان برای ازدواج کاهش می یابد و با اینکه سنشان بالا هست اما تا حرف از ازدواج می شود می گویند آمادگی اش را ندارم .

نتیجه گیری

زناشویی و تاسیس زندگی مشترک خانوادگی یک خواسته طبیعی است که غرائزش در وجود انسانها ، نهاده شده است ، و این خود یکی از نعمتهای بزرگ الهی است . زن برای مرد آفریده شده و مرد برای زن، و مانند مغناطیسی یکدیگر را جذب می کنند . پیمان مقدس زناشویی رشته ای است ، آسمانی که دلها را بهم پیوند می زند، دلهای پریشان را آرامش می دهد ، افکار پراکنده را به یک هدف متوجه می سازد . خانه، جایگاه عشق و محبت، کانون انس و مودت و بهترین آسایشگاه است. اما امروزه در جامعه ما ازدواج بسیار کاهش پیدا کرده است و عواملی سبب این امر شده است . باتوجه به تحقیقات انجام شده در زمینه عوامل فرهنگی کاهش ازدواج در جامعه امروز ، این نتیجه به دست آمده که تاثیر رسانه ها و ماهواره ها سبب کاهش ازدواج در جامعه شده است ، که باترویج فرهنگ بیگانه از طریق رسانه های ماهواره ای و شبکه های اجتماعی اینترنتی ، سبب تغییراتی در سبک زندگی مردم شده است . برخی از رسانه ها ممکن است ، تصاویری منفی از ازدواج ، مانند خیانت ، اختلافات شدید ، ناکامی ها را بیشتر نمایش دهند که می تواند نگرش منفی نسبت به ازدواج را تقویت کند. افزایش روابط نامشروع نیز سبب کاهش ازدواج شده است . روابط نامشروع در ایران هرچند به اندازه کشورهای غربی نیست ، اما امروزه دیگر رابطه جنسی قبل از ازدواج چیز عجیبی در ایران نیست و در برخی از دختران و پسران جوان دیده می شود . معاشرت های آزاد و بی حد و مرز در برخی خانواده ها زمینه بی بند و باری پسران و دختران را فراهم ساخته و ازدواج را به صورت یه تکلیف ، وظیفه و محدودیت درآورده است . از بین رفتن نگاه مقدس به ازدواج نیز یکی دیگر از علل می باشد . در حال حاضر ارزش ها از بین رفته و ارزش های مادی جای ارزش های معنوی را گرفته است . یکی از اهداف ازدواج معنویت است ، چرا که با ازدواج دین انسان کامل می شود. اما ازدواج دیگر یک امر تقدیس شده از سوی دین نیست تمام ارزش هایی که شما می توانستی در ازدواج تصور کنی امروزه در بین جوانان هم سن ما یا کوچک تر بسیار ضعیف تر از سابق شده است . و سواس بیش از حد در انتخاب همسر نیز یکی از علل دیگر می باشد . متأسفانه افرادی هستند که بیش از حد در این زمینه و سواس به خرج می دهند نمی توانند در مورد ازدواج و انتخاب همسر آینده خود تصمیم گیرند. برخی به قدری ملاک های متعدد دارند که پیدا کردن کسی که همه آن ملاک ها را داشته باشد واقعاً سخت است . عدم

همفکری و همراهی پدر و مادر با جوان در سن ازدواج، یکی دیگر از مسائلی است که سبب کاهش ازدواج در جامعه امروز شده است. گروهی از والدین نسبت به ازدواج فرزندان واکنش نمی دهند. آنان کوچک ترین توجهی به نیاز جنسی فرزندان خود نمی کنند و نیازمندی های آنان را به زناشویی نادیده می گیرند. عامل دیگر پررنگ شدن روحیه ی فرد گرایی می باشد اکنون درشرایطی زندگی می کنیم که فرد گرایی به نسبت جمع گرایی ارزش بیشتری پیدا کرده است و افراد به دنبال تثبیت شرایط خود و کسب موقعیت بهتر اجتماعی هستند. یکی از علت هایی که انسان ها را به ازدواج بی رغبت می کند، تنوع طلبی و کمال طلبی انسان است انسان ذاتاً به معشوقی کامل و بی نقص گرایش دارد و نقص و کمبود را بر نمی تابد. بنابراین پس از تجربه هر رابطه ای، به محض پی بردن به عیب و نقص های طرف مقابل، تمایل دارد از آن رابطه خارج شده اما این روش بسیار غلطی برای پاسخگویی به کمال طلبی و سیری ناپذیری انسان است. نفوذ گرایشات تساوی خواهانه در میان دختران نیز عامل کاهش ازدواج در جامعه امروز می باشد، نظریه تساوی زن و مرد و مباحثی همچون حق رأی، حق مالکیت، حق برخورداری از آزادی های اجتماعی و اشتغال، تعارضاتی را با نقش های زنان در خانواده ایجاد نمود. الگوی تقسیم کار برابر و غیر جنسیتی گرچه ممکن است برخی آثار مثبت مانند رضایت درونی همسران را در کوتاه مدت در پی داشته باشد، اما روی دیگر سکه تأثیر منفی آن بر سلامت اخلاقی و امنیت جنسی در جامعه است. با رواج فرهنگ مدرک گرایی، اکثر جوانان برای کسب اعتبار و منزلت اجتماعی و احراز شغل مناسب، آرزوی ورود به دانشگاه را در سر می پروراند و از پذیرش مسوولیت زندگی و اقدام به ازدواج باز می مانند. و اعتقاد دارند که نباید تا زمانی که درس شان تمام شده است ازدواج کنند تا به درسشان و رسیدن به هدفشان لطمه ای وارد نسازد.

فهرست منابع

قرآن الکریم

۱- اصولی، احسان؛ بنی هاشمی خمینی، محمد حسن، **توضیح المسائل مراجع**، قم: دفتر انتشارات اسلامی، چاپ شانزدهم، ۱۳۸۹ ه ش

۲- بستان، حسین، **خانواده در اسلام**، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ هشتم، تابستان ۱۳۹۸ ه ش

۳- رجبی نیا، داود، **جنگ نرم رسانه ای (تهاجم بر ضد اسلام و ایران)**، قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۹۰ ه ش

۳- طباطبایی، محمد حسین، **ترجمه تفسیر المیزان**، ج ۱۳، قم: دفتر انتشارات اسلامی، چاپ پنجم، ۱۳۷۴

۴- عباسی ولدی، محسن، **گامی به سوی زندگی به سبک اسلامی**، قم: معاونت فرهنگی و اجتماعی سازمان اوقاف و امور خیریه، ۱۳۹۲ ه ش

- ۵- فرنچ، مارلین، **جنگ علیه زنان**، ترجمه توراندخت تمدن، تهران: علمی، ۱۳۷۳ ه ش
- ۶- قرائتی، محسن، **تفسیر نور**، تهران: مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، چاپ ششم، ۱۳۸۸ ه ش.
- ۷- مطهری، مرتضی، **مساله حجاب**، ج ۱۹، قم: صدرا، ۱۳۷۱ ه ش
- ۸- ابن بابویه قمی، محمد بن علی، **من لا یحضر الفقیه**، تصحیح: علی اکبر غفاری، قم: موسسه ی انتشارات اسلامی، چاپ سوم، ۱۴۱۳ ه ق.
- ۹- حرعاملی، محمد بن حسن، **وسائل الشیعه**، قم: موسسه آل بیت علیهم السلام، بی تا
- ۱۰- سیوطی، جلال الدین، **الدر المنثور**، ج ۲، قم: کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ ه ق
- ۱۱- کلینی، محمد بن یعقوب، **الکافی**، تصحیح: علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، تهران، دارالکتاب الاسلامی، چاپ چهارم، ۱۳۶۵ ه ش
- ۱۲- مجلسی، محمد باقر، **بحار الانوار**، جلد ۴۳، بیروت: موسسه الوفا، ۱۴۰۴ ه ق
- ۱۳- رجبی، عباس، ((سن ازدواج: عوامل افزایش و راهبردهای کاهش آن))، نشریه علمی (وزارت علوم)، شماره ۱۱۲، ۱۳۸۶
- ۱۴- عطار زاده، مجتبی، ((چالش خانواده در ایران معاصر؛ بازخوانی عوامل فرهنگی موثر در کاهش ازدواج و فرزند آوری))، فصلنامه جمعیت و پیشرفت، شماره ۱، ۱۴۰۲
- ۱۵- هلر، آگنس، ((زنان، جامعه ی مدنی و دولت))، ج ۳، تهران: نشر توسعه، ۱۳۷۸ ه ش
- ۱۶- ((رسانه های اجتماعی چه طور روی ازدواج تاثیر منفی دارند؟))، ۲۲ خرداد ۱۴۰۳، (تاریخ دسترسی: ۲۰ شهریور ۱۴۰۳) <https://www.isna.ir/amp>
- ۱۷- ((رمز گشایی از موانع و راهکارهای ازدواج آسان))، ۲۷ آبان ۱۳۸۹، (تاریخ دسترسی: ۵ مهر ۱۴۰۳) <https://www.mehrnews.com/news>
- ۱۸- ((فراهم کردن مقدمات ازدواج))، ۱۴ تیر ۱۳۸۹، (تاریخ دسترسی: ۲۰ شهریور ۱۴۰۳) <https://hawzah.net/fa>
- ۱۹- ابهری، مجید، ((ازدواج سفید آمار رسمی ازدواج را کاهش داده است))، ۱۸ آبان ۱۳۹۸، (تاریخ دسترسی: ۵ شهریور ۱۴۰۳) <https://borna.news/fa/amp/news>

۲۰- آتشین صدف، عبدالرضا، ((عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تاخیر در ازدواج

((، ۲ خرداد ۱۴۰۰، (تاریخ دسترسی: ۱۴ خرداد ۱۴۰۳) <https://www.manaviyat.ir>

۲۱- بحرینی، محمد، ((چرا تمایل به ازدواج کم شده است؟))، بیتا، (تاریخ دسترسی: ۷ مهر ۱۴۰۳)،

<https://erammoshaver.ir>

۲۲- بیانات مقام معظم رهبری، ((بیانات در دیدار دانشجویان و اساتید دانشگاه های استان همدان))

۱۷ تیر ۱۳۸۳، (تاریخ دسترسی: ۱۷ مرداد ۱۴۰۳) <https://farsi.khamenei.ir>

۲۳- _____، ((باهم تا بهشت))، ۱۱ آذر ۱۳۸۹، (تاریخ دسترسی: ۵ مهر ۱۴۰۳)

(<https://farsi.khamenei.ir>)

۲۴- مرادی، علی رضا، ((نفوذ فرهنگ بیگانه از عوامل کم رنگ شدن ازدواج در بین جوانان))، ۱۸ آبان

۱۳۹۳، (تاریخ دسترسی: ۵ شهریور ۱۴۰۳)، <https://iqna.ir/fa/news>